

Terra Sancta

ארץ הקודש

Svätá zem

الأرض المقدسة

Holy Land

Čo je to „Svätá zem“?

Svätá zem je územie medzi Stredozemným morom a riekou Jordán. Dnes ju tvoria dva národy - Izrael a Palestína. Nazýva sa „svätou“ preto, lebo sa tu odohrali dejiny našej spásy opísané v Biblii.

Rozličné označenia v priebehu stáročí:

Kanaán
Zaslúbená zem
Zem Júdu a Izraela
Palestína
Svätá zem

ISRAEL AT THE TIME OF JESUS

1ST CENTURY AD

Izrael v časoch Ježiša Krista

Izrael

Hoci úradným jazykom Izraela je hebrejčina, takmer všetky dôležité nápisy sú vyhotovené v hebrejčine, arabčine a angličtine, prípadne aj ruštine.

Hebrejčina

Arabčina

Angličtina

GALILEA

1. Hora Tábor

Hora Tábor je miestom Ježišovho slávneho premenenia pred očami Petra, Jakuba a Jána, za prítomnosti Mojžiša a Eliáša, ktorí predstavovali Zákon (Mojžiš) a Prorokov (Eliáš).

2. Nazaret

Dom, v ktorom podľa tradície žila Panna Mária, keď za ňou prišiel archanjel Gabriel a zvestoval jej, že počne Božieho Syna.

Tento domček sa nachádza uprostred Baziliky Navštívenia v Nazarete. Svätá rodina však nežila tu, ale najskôr v dome sv. Jozefa (Bazilika Sv. rodiny)

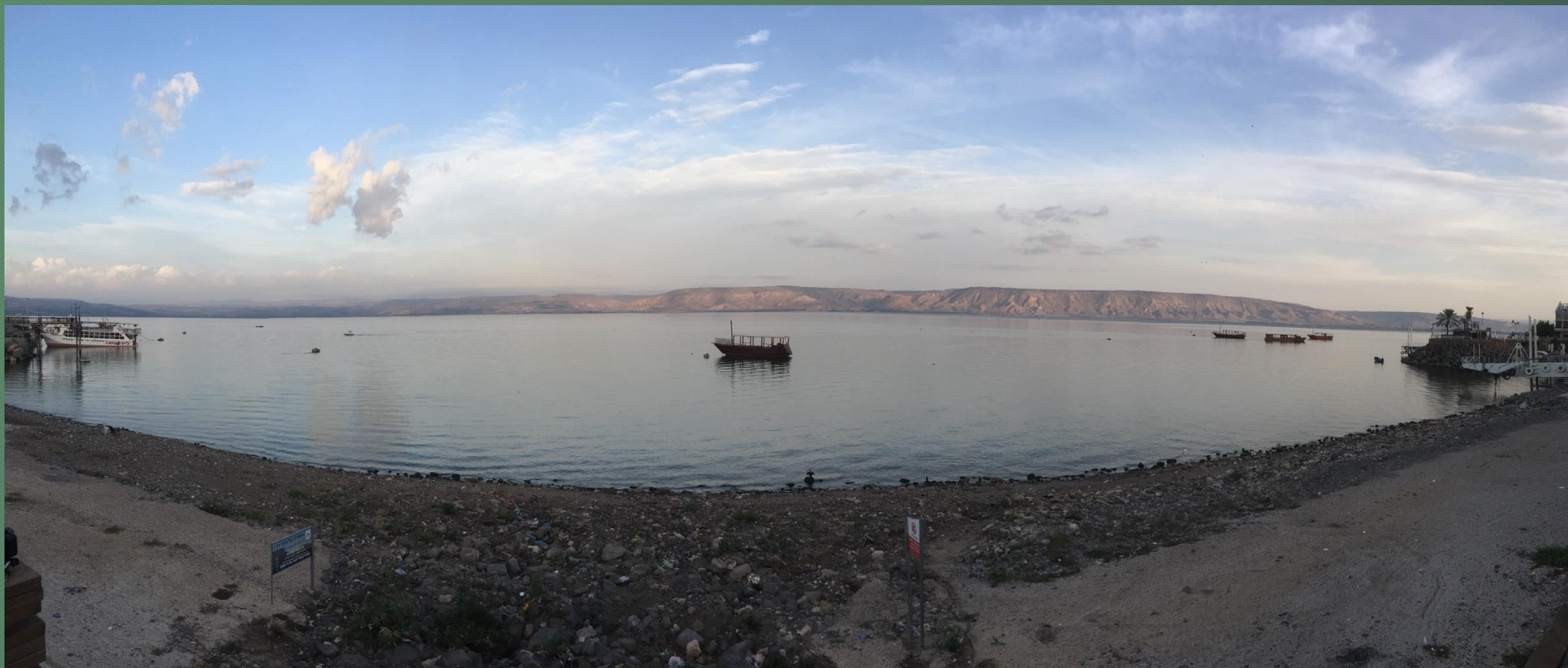
Studňa, pri ktorej podľa východnej cirkevnej tradície došlo ku strenutiu Márie s archanjelom Gabrielom. Mária sa potom vylakaná vrátila domov, kde došlo k samotnému zvestovaniu.

Vo Svätej zemi, a to nielen v dobe Ježiša Krista, bolo bežné obývať jaskyne a využiť tak ich prirodzený priestor. Okná nezvykli mávať a ak, tak veľmi malé, kvôli bezpečnosti. Bolo tam malé ohnisko a priestor na spanie - vzadu, kde to bolo najbezpečnejšie, pre ženu a deti, muž spal pri dverách, aby prípadne bránil rodinu. Iné v chudobných domčekoch nezvykli mávať. Pracovali a zdržiavali sa čo najviac vonku. Príbytok slúžil najmä na prespanie.

3. Genezaretské jazero

(Tiberiadské more)

4. Kafarnaum

Kafarnaumská synagóga. Hoci bola v priebehu stáročí viackrát prestavaná, možno hovoriť, že s veľkou pravdepodobnosťou práve tu Ježiš chodieval a kázaval, keď sa tri roky zdržiaval v Kafarnaume.

(porov. Jn 6,57-59)

5. Hora Blahoslavenstiev

Na brehu Genezaretského jazera sa nachádza aj tzv. „Hora Blahoslavenstiev“, na ktorú sa Ježiš posadil a učil zástupy, pričom im predstavil aj cestu blahoslavenstiev ako cestu k dokonalosti.

SAMÁRIA

1. Bet Shean (Skytopolis)

Do roku 1150 pr. Kr., až po Ramzesa III, bolo toto mesto pod egyptským vplyvom. V čase kráľa Saula už však patrilo Filištíncom.

V rímskom období patril Bet Shean medzi desať miest tzv. Dekapola, ako jediné mesto na západ od Jordánu. V roku 749 ho obrovské zemetrasenie zrovnalo so zemou. V dobe najväčšieho rozkvetu mal okolo 35-40 000 obyvateľov.

2. Hora Garizim

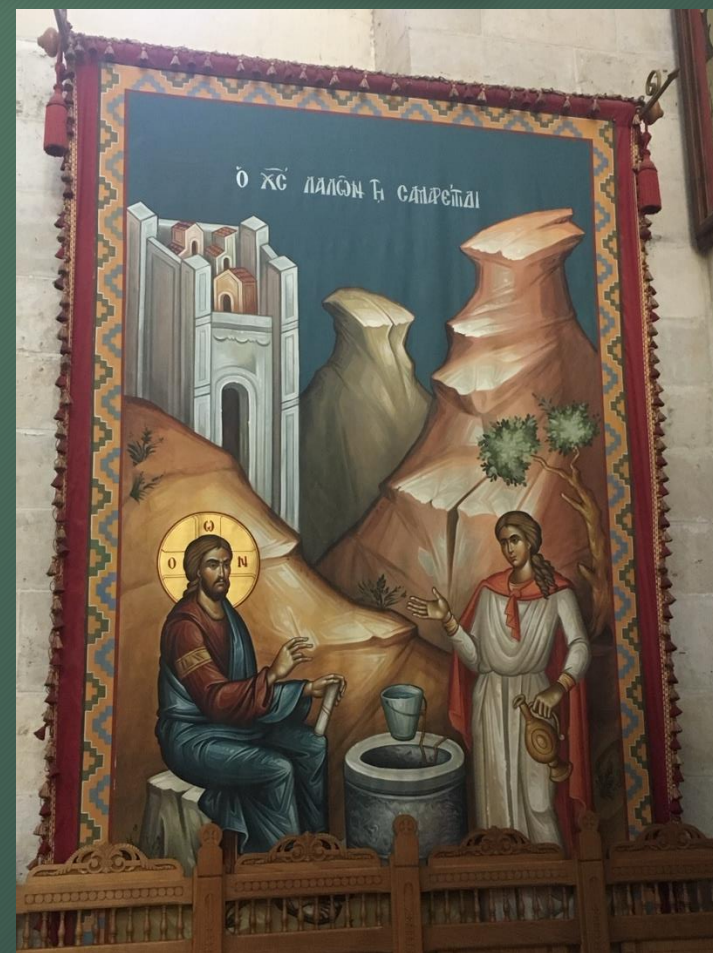

Žena mu vravela: "Pane, vidím, že si prorok. Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať." Ježiš jej povedal: "Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme. Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. (Jn 4,19-21.23)

3. Sichem (Nablus)

Ježiš jej odpovedal:
„Keby si poznala Boží
dar a vedela, kto je ten,
čo ti hovorí: Daj sa mi
napiť, ty by si poprosila
jeho a on by ti dal živú
vodu.“
(Jn 4,10)

4. Sebastia

*„A tak dal Jána vo väzení st'at'.
I priniesli na mise jeho hlavu, odovzdali ju
dievčat'u a ono ju zanieslo svojej matke. Tu
prišli jeho učeníci, vzali jeho telo a
pochovali ho; potom išli a oznámili to
Ježišovi.“ (Mt 14,11-12)*

O hrob Jána Krstiteľa sa stará jedna (jediná) kresťanská rodina z blízkej obce. Stráži ho tam a predáva nejaké drobné kresťanské suveníry, no napriek tomu musí často rekonštruovať rozlámané dvere alebo odstraňovať posprejované nápisy, nakoľko je toto miesto neustálym trňom v oku pre miestnych moslimov.

5. Cézarea Prímorská (Caesarea Maritima)

V tomto meste apoštol Peter pokrstil stotníka Kornélia a pohanom sa tak otvorila brána ku kresťanskej viere.

Tu bol apoštol Pavol asi dva roky v miernej väzbe (mohol prijímať priateľov), kým nebol poslaný na súd do Ríma, kde bol sťatý.

Herodes Veľký dal tomuto mestu veľký lesk. Nachádzal sa tu aj jeho monumentálny palác.

Našla sa tu aj tabuľka s označením Pontia Piláta, ktorý býval tu a iba na sviatky prichádzal do Jeruzalema udržiavať poriadok.

Pyramídová veža z obdobia stredoveku je typickou formou križiackou obrany.

Cézarea mala aj svoj
akvadukt, ktorým prichádzala
pitnú vodu do mesta.

JUDEA

1. Judejská púšť

V tých dňoch vystúpil Ján Krstiteľ a hlásal v Judejskej púšti: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.“
(Mt 3,1-2)

Wádí (Rieka) Qelt

Rieky vo Svätej zemi, najmä ak pretekajú púšťou, sú typické tým, že sú veľkou a silnou riavou v období dažďov. V období sucha však často úplne vyschnú.

Hostinec Milosrdného Samaritána

Hostinec, ktorý Ježiš spomenul v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi, bol skutočným hostincom v jeho dobe. Bol miestom občerstvenia pre pútnikov vystupujúcich z Jericha do Jeruzalema. Dnes je tu múzeum s rozličnými mozaikami zo synagóg.

2. Betlehem

Bazilika Narodenia Pána

3. Emauzy

V ten deň išli dvaja z nich do dediny zvanej Emauzy, ktorá bola od Jeruzalema vzdialená šesťdesiat stadií.

(Lk 24,13)

Miesto, kde podľa tradície dvaja učeníci spoznali zmŕtvychvstalého Ježiša pri lámaní chleba.

4. Jeruzalem

ירושלים

cca 700 000 obyvateľov

Mestské múry

Dnes múry slúžia aj na premietanie rozličných projekcií, napríklad počas veľkého židovského sviatku Chanukka.

Celé Staré mesto, obkolesujú mocné historické múry. Tie súčasné postavil v 16. st. sultán osmanskej dynastie Sulejmán I.

„Mesto v kopci“

Mesto Jeruzalem vzniklo na dvoch výšinách (750-800m):

1. Vrch Ofel
2. Vrch Sion

Na obrázku je vidieť údolie Gehena, čo v preklade znamená „Peklo“.

V Jeruzaleme sú aj tri údolia: Cedron, Gehena a Tyropeion.

Staré mesto je postavené v nadmorskej výške okolo 800 m nad morom. V rámci mesta treba často prechádzať veľkými prevýšeniami.

Voľne sa pohybujúce psy v
údolí Gehenny

Najvýznamnejším cintorínom pre Židov je istotne židovský cintorín na Olivovej hore. Začalo sa tu pochovávať pred 3000 rokmi a pochováva sa tu doteraz. Nachádza sa tu viac ako 150 000 hrobov z rôznych období.

Moderný Jeruzalem

Obchodné centrum Mamilla

Štvrť umelcov

Tradičná židovská rodina je početná a zároveň veľmi súdržná.

a) Židia

Židia obľubujú časté verejné zhromaždenia, demonštrácie či oslavné promenády.

Jeruzalemský chrám

Západný múr („Múr nárekov“)

Jeruzalemský chrám bol zničený v roku 70 po Kr. a odvtedy už nikdy nebol vystavaný. Ostal z neho iba Západný múr, ľudovo nazývaný aj „Múr nárekov“, kde sa chodia modliť Židia z celého sveta.

b) Arabi

Jeruzalem majú za hlavné mesto aj Židia (hoci je ním oficiálne Tel Aviv), aj Arabi, ktorí ho vnímajú ako svoje palestínske hlavné mesto.

Jeruzalem je typický vnútorným napätím týchto dvoch veľkých kultúr, ktoré sa tu snažia spolu nažívať.

Samotná krížová cesta je dnes z veľkej časti súčasťou Arabskej štvrte.

Arabská štvrť

Zostup od
Damaškej
brány -
miestne
zásobovanie a
tržnica.

Damašská brána je nádhernou dominantou Arabskej štvrte.

Arabský (moslimský)
cintorín

الراهبة الزيتنا سيياك من رهبانية سيدة الرحمة

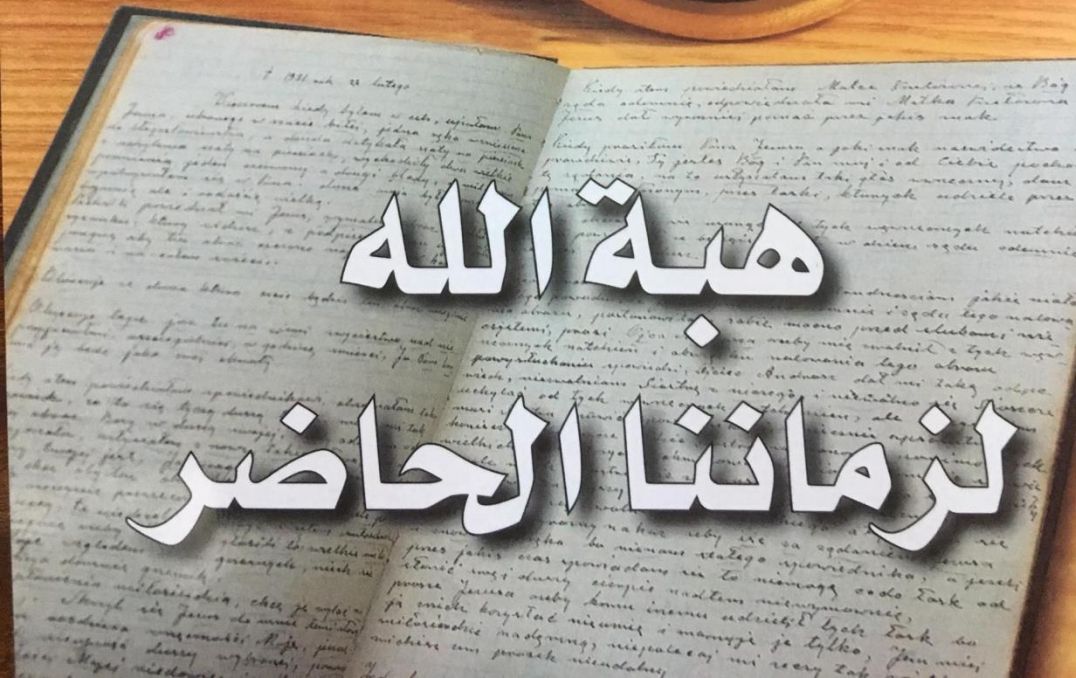
c) Krest'ania

الرجوع من مصر إلى الناصرة

هبة الله

لزماننا الحاضر

Dve významné palestínske svätice

Miriam Baouardy, známa ako
„Malá Arabka“ (vľavo) karmelitánka,
mystička a stigmatička

Marie Alpphonsine Ghattas
(vpravo) zakladateľka dominikánskych
ružencových sestier

القديسة

مريم ليسوع المصلوب بواردي

St. Mariam of Jesus Crucified Baouardy
(1846-1878)

القديسة

ماري ألفونسين غطّاس

St. Marie Alpphonsine Ghattas
(1843-1927)

Časť cely a veci, ktoré používala svätá
Miriam Baouardy

(karmelitánsky kláštor v Betleheme)

Večeradlo

Miestnosť ustanovenia Eucharistie

Getsemanská záhrada

Olivovníky Getsemanskej záhrady sú skutočne výnimočné stromy. Podľa vedeckého výskumu:

- Sú neuveriteľne zdravé, bez akýchkoľvek škodcov
- Všetkých osem olív má rovnaký genetický profil,
- Kmene sú staré približne 800 rokov

Pravdepodobne sú naštepené v období stredoveku z olivy, ktorá bola tradične uchovávaná ako „pamätník“ Ježišovho duchovného zápasu

Bazilika všetkých národov

Skala, na ktorej sa podľa tradície Ježiš potil krvou a prijal Otcovu vôľu pred svojím umučením.

Kostol bičovania („*Flagellazione*“)

Tradičné miesto Ježišovho
bičovania

Vpravo sa nachádza
biblická škola *Studium
Biblicum Franciscanum*,
nazývaná podľa tohto
miesta aj „*Flagellazione*“.

Bazilika Božieho hrobu

Golgota - miesto Ježišovho ukrižovania

„Boží hrob“ - miesto Ježišovho
zmŕtvychvstania („Anastasis“)

Vrch Sion

Chrám Usnutia Panny Márie (Dormitio)

CONIUGAZIONE DEL VERBO FORTE

Paradigmi

passive infinitiv int pass. caus. att. c. pass. riflessivo

	Pa'al	Nifal	Piel	Pual	Hifil	Hofal	Hitpael	Qal dei v. stativi
Pf. 3ms	קָטַל	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ
3fs	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ
2ms	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ	קָטַלְתָּ
2fs	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ	קָטַלְתְּ
1cs	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי	קָטַלְתִּי
3cp	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ	קָטַלְוּ
2mp	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם	קָטַלְתֶּם
2fp	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן	קָטַלְתֶּן
1cp	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ	קָטַלְנוּ
Inf. Ass.	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל
Costr.	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל
Imper. 2ms	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל	קָטֹלְתִּי	קָטֹל
2fs	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי	קָטֹלְתִּי
2mp	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ	קָטֹלוּ
2fp	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה	קָטֹלְנָה
Impf. 3ms	קָטֵל	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ
3fs	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ
2ms	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ	קָטֵלְתָּ
2fs	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ	קָטֵלְתְּ
1cs	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי
3mp	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ
3fp	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה
2mp	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ	קָטֵלוּ
2fp	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה	קָטֵלְנָה
1cp	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ	קָטֵלְנוּ
Inussivo = 1/fp	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל
Impf. 1 inver.	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי	קָטֵלְתִּי
Part. Att.	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל
Pass.	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל	קָטֵלְתִּי	קָטֵל

uccise fu ucciso

↑ molti oggetti o molti

Štúdium na SBF
 (Studium biblicum franciscanum)

Faculta
 biblických vied a
 archeológie

V triede z celého sveta...

Terra Sancta College

Kolégium, v ktorom sú ubytovaní študenti SBF, niekoľkí bratia františkánsky bratia, františkánske sestry od Nepoškvrnenej a zároveň sa tu nachádza aj Christian Media Center.

Archeológia

Rozličné nádoby na voňavky. Vpredu je veľmi vzácna alabastrová nádoba, ktorú rozbila aj Mária pri pomazávaní Ježiša v Betánii.

Mince používané v dobe Ježiša Krista. Vľavo sú dve malé leptá, aké hodila do chrámovej pokladnice aj chudobná vdova.

Olejové lampy - jedna vydržala horieť asi tri hodiny

Platidlo: 1 mína (50 šeklov)

Rozličné miery

Kince, aké sa bežne používali v dobe Ježiša Krista, mali viac ako 10 cm. Také možno predpokladať aj pri ukrižovaní Ježiša Krista.

Trojazyčné označenia

„Ostnatý plot“ po
hebrejsky

Strava

A
samozrejme,
kura naše
každodenné
...

Pelephone 13:48

12:48
Bytča 2°

12:48
Martin -2°

13:48
Gerusalemme 21°

Welcome to the Holy Land!

Svätá zem a Biblia

Zjv 16,13-16

I videl som troch nečistých duchov ako žaby vychádzať z tlamy draka, z tlamy šelmy a z úst falošného proroka. To sú duchovia démonov, ktorí konajú znamenia: vychádzajú ku kráľom celého sveta, aby ich zhromaždili na boj vo veľký deň všemohúceho Boha. Hľa, prichádzam ako zlodej. Blahoslavený, kto bdie a chráni si odev, aby nechodil nahý a aby nevideli jeho hanbu. I zhromaždil ich na miesto, ktoré sa po hebrejsky volá **Harmagedon**.

Hora Megiddo (hebr. Har Mageddon)

Kvôli obrovskej porážke kanaánskych kráľov a neskôr ospevovaného a obľúbeného mesiášskeho kráľa Joziáša na tomto mieste sa stalo symbolom ťažkej porážky. Aj preto tu Jánova apokalypsa umiestňuje záverečný boj dobra so zlom a nasledovnú nezabudnuteľnú a definitívnu porážku zla.

Mk 3,7

Ježiš sa so svojimi učeníkmi
utiahol k moru. Šiel za ním veľký
zástup z Galiley a Judey

Genezaretské jazero (Tiberiadské more)

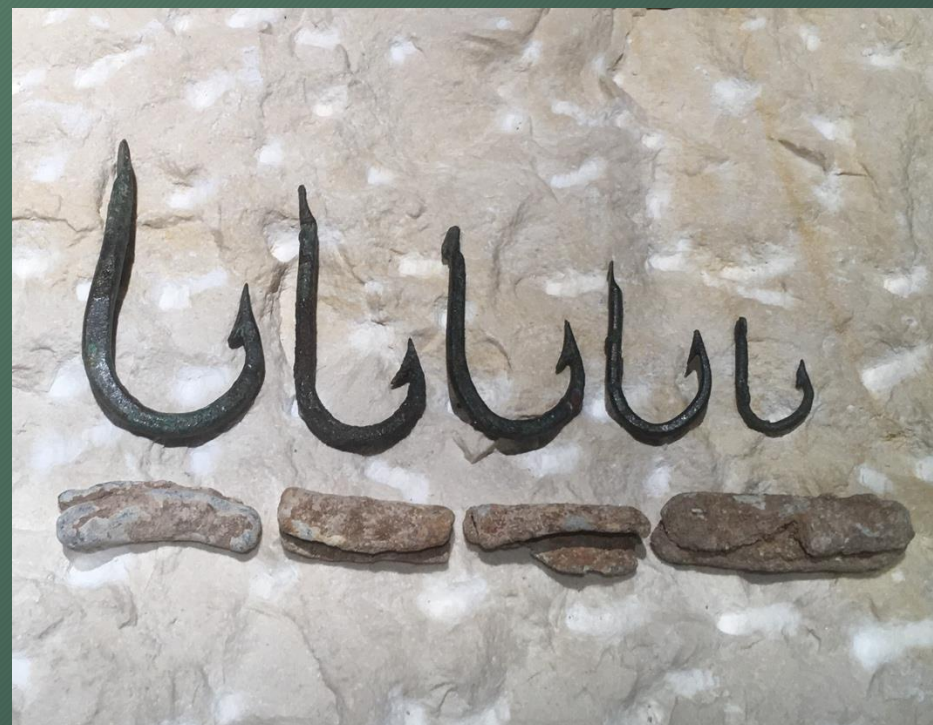

Rybolov

Rybárske háčiky z 1. storočia
nájdené v Kafarnaume.

Typická rybárska loď na Genezaretskom jazere. Takúto podobnú si môžeme predstaviť aj v evanjeliách. Ak sa učeníci často plavili všetci 12 a ešte k sebe zobrali aj Ježiša kráčajúceho po vode, nemohol to byť malý člnok.

Mt 3,1-2 a Mk 1,3

V tých dňoch vystúpil Ján Krstiteľ a hlásal v Judejskej **púšti**: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.“

Hlas volajúceho na **púšti**: "Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!"

Judejská púšť

Peniaze

Herodes mal vo vlastníctve majetok v hodnote 25 000 talentov (podobenstvo o talentoch v Mt 25,14-30). Jeden talent zodpovedal 30kg striebra alebo zlata

Za zradu Judáš dostal 30 strieborných. Jeden strieborný bol v hodnote 4 denárov. Dostal približne 4-mesačný plat.

Vystupovanie do Jeruzalema

- **Jn 5,1:** Potom boli židovské sviatky a Ježiš vystupoval do Jeruzalema.
- **Lk 10,30:** Ježiš povedal: Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a padol do rúk zbojníkov.
- **Ž 84,8:** Stúpajú a síl im stále pribúda, až na Sione uvidia Boha najvyššieho.

„Mesto v kopci“

Mesto Jeruzalem vzniklo na dvoch výšinách (750-800m):

1. Vrch Ofel
2. Vrch Sion

Na obrázku je vidieť údolie Gehena, čo v preklade znamená „Peklo“.

V Jeruzaleme sú aj tri údolia: Cedron, Gehena a Tyropeion.

Staré mesto je postavené v nadmorskej výške okolo 800 m nad morom. V rámci mesta treba často prechádzať veľkými prevýšeniami.

Jonášov útek

Ucho ihly

Listy siedmim cirkevným spoločnostvám (Zjv 2-3)

Iné...

- Ezechiel a rieka života (Ez 47,1-12)
- Máriina púť do Ain Karemu k Alžbete
- Byť svedkami v Jeruzaleme, Judei, Samárii až po samý kraj zeme (Sk 1,8)
- Útek do Egypta
- Vyslobodenie z Egypta - prechod cez Červené (Trstinové) more
- Pavlove cesty